

Huzuru Bekleyen Şehir ■■

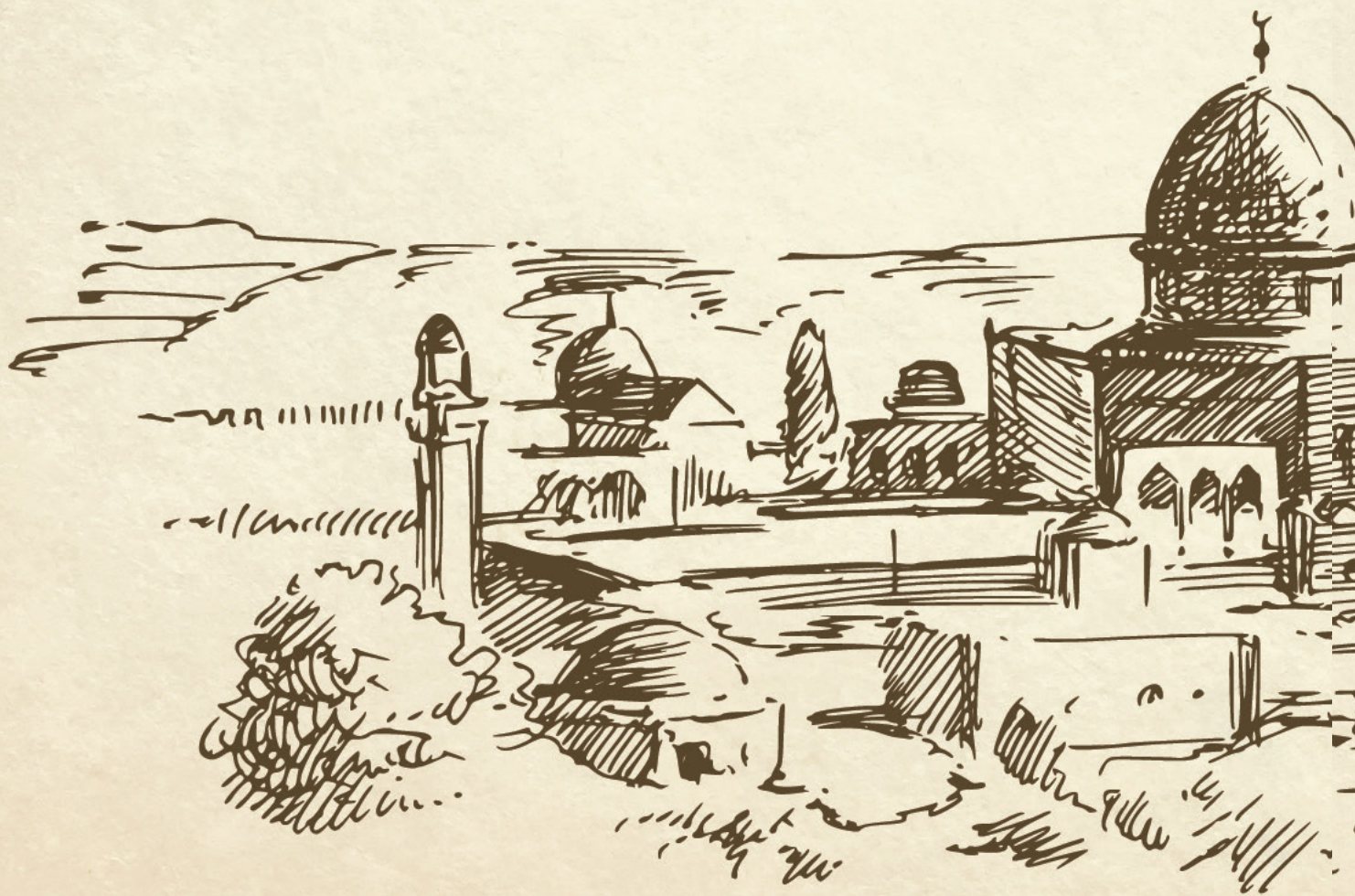
KUDÜS

İLİM YAYMA
VAKFI

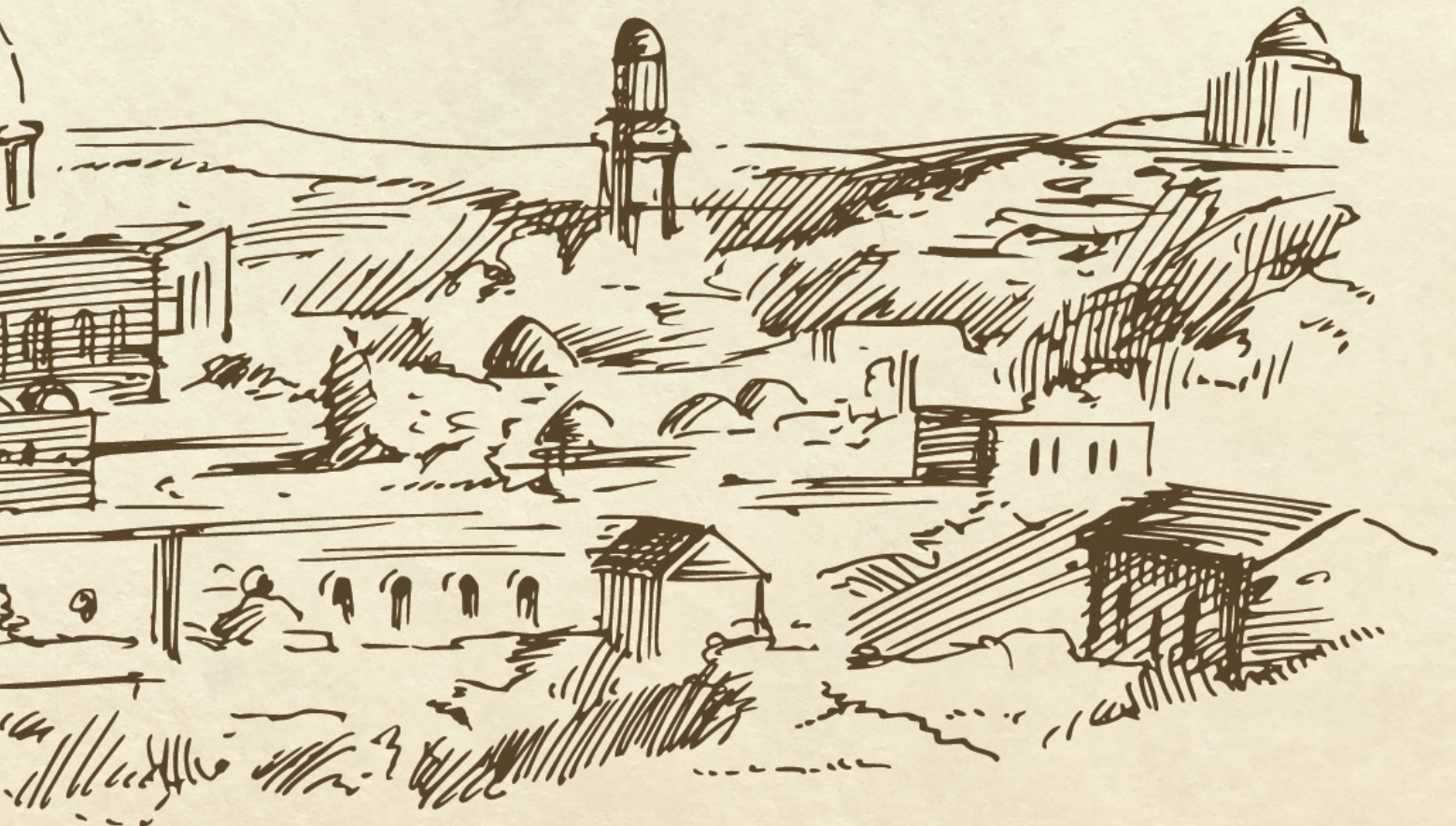

HUZURU BEKLEYEN ŞEHİR

KUDÜS

İlim Yayma Vakfı Yayınları: 8

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, İlim Yayma Vakfı'nın önceden yazılı izni olmaksızın mekanik olarak, fotokopi yoluyla veya herhangi bir şekilde çoğaltılamaz. Eserin bazı bölümleri veya paragrafları, sadece araştırma veya özel çalışmalar amacıyla, yazarın adı ve İlim Yayma Vakfı belirtmek suretiyle kullanılabilir.

ISBN

978-605-63698-6-5

İlim Yayma Vakfı

Molla Hüsrev Mahallesi
Cemal Yener Tosyalı Caddesi
No: 29/101 Vefa-Fatih/İSTANBUL
+90 212 5112290
www.iyv.org.tr iyv@iyv.org.tr

Kitabın Adı

Huzuru Bekleyen Şehir: Kudüs

Yayınevi

İlim Yayma Vakfı Yayınları

Editör

Osman Aydınlı

Yayın Kurulu

Necmettin Gökkır
Abdullah Tırabzon
Osman Yılmaz
Adem Yavuz
Osman Acun
Bayram Yalçın

İlmi Redakte

Alim Kahraman

Tashih

Akile Tekin

Harita ve Krokiler

Ahmet Masri

Fotoğraflar

IRCICA
İstanbul Alman Konsolosluğu
İlim Yayma Vakfı
Mehmet Top
Fettah Aykaç

Yapım

Yedifark | Tanıtım - Organizasyon

Genel Koordinatör - Üsame Kaya

Görsel Yönetmen - Ayşegül Aktaş

Şenlikköy Mah. İmbat Sok.

No:3/2 Florya-İSTANBUL

+90 212 5757777 info@yedifark.com

Baskı

Kültür Sanat Basımevi Reklam. ve Org. Ltd. Şti

İstanbul 2020

Yazılardaki üslup ve hukuki sorumluluk yazarlara aittir.

İÇİNDEKİLER

Editör'den

Osman AYDINLI 6

"Kudüs Hakkında Genel Bilgiler ve İslam Fethine Kadar Kudüs"

Eldar HASANOĞLU 8

"Kudüs'ün Müslümanlar Tarafından Fethi ve Hulefâ-i Râşidîn Döneminde Kudüs"

Osman AYDINLI 60

"Emevilerden Haçlılara İslâmi Dönemde Kudüs"

Nuh ARSLANTAŞ 70

"Haçlılar Döneminde Kudüs"

Eldar HASANOĞLU 90

"Selahaddin Eyyubi ve Eyyubiler Döneminde Kudüs"

Ziya POLAT 96

"Memlükler Döneminde Kudüs"

Cengiz TOMAR 106

"Osmanlı Yönetiminde Kudüs"

Abdullah ÇAKMAK 112

"Balfour Deklarasyonundan İsrail'in Kuruluşuna: Filistin'in İşgali"

Can DEVECİ 130

"Siyasal Bir Tartışma Alanı Olarak Kudüs"

Muhammed Hüseyin MERCAN 140

"Yahudi Geleneğinde Kudüs"

Nuh ARSLANTAŞ 148

"Hristiyanlık'ta Kudüs"

İsmail TAŞPINAR 156

"İslam'da Kudüs ve Önemi"

Eldar HASANOĞLU 162

"İslam Sanatlarında Kudüs"

Mehmet TOP 172

<i>“Klasik ve Modern Türk/İslam Edebiyatında Kudüs”</i> Alim KAHRAMAN	202
<i>“Seyahatnamelerde Kudüs”</i> Selim TEZCAN	214
<i>“Kudüs’te İlmî Hayat, Ulemâ ve Eğitim Müesseseleri”</i> Harun YILMAZ - Muhammet Enes MİDİLLİ	232
<i>“Osmanlı Kudüsü’nde İلميye Sınıfına Bir Bakış”</i> Mustafa ÖKSÜZ	248
<i>“Kudüs’te Tasavvufî Hayat”</i> Veysel AKKAYA	262
<i>“Beytü’l-Makdis’in Önemli İslami Yapıları”</i> Fettah AYKAÇ	272
<i>“Osmanlı Kudüsü’nde Bir Arada Yaşama”</i> Abdullah ÇAKMAK	334
<i>“Osmanlı Döneminde Kudüs Vakıflarının Sosyal ve Ekonomik İşlevleri”</i> Mustafa GÜLER	352

KISALTMALAR

a.mlf. : Aynı Müellif	ö. : Ölümü/Vefat Tarihi
(as) : Aleyhisselâm	(ra) : Radyallâhu Anh
Çev. : Çeviren	s. : Sayfa
DİA : Diyanet İslam Ansiklopedisi	TDV : Türkiye Diyanet Vakfı
Ed. : Editör	Thk. : Tahkik Eden
h. : Hicri	Trc. : Tercüme Eden
Haz. : Hazırlayan	ts. : Tarihsiz
Hz. : Hazreti	Tsh. : Tashih Eden
m. : Miladi	vb. : Ve benzeri
M.Ö. : Milattan Önce	v.dğr. : Ve diğerleri
M.S. : Milattan Sonra	y.y. : Yayıncı Bilinmiyor
Nşr. : Neşreden	

FOTOĞRAF ARŞİVİ KISALTMALAR TABLOSU

D-DAI-IST-R :	İstanbul Alman Konsolosluğu Arşivi
FA :	Fettah Aykaç Arşivi
IRCICA-FAY. :	IRCICA Abdülhamid Han Arşivi
İYV :	İlim Yayma Vakfı Arşivi
MT :	Mehmet Top Arşivi

TAKDİM

Barındırdığı kutsal mekanlar ve tarihçesi ile dünyanın en kadim şehirlerinden biri olan Kudüs; İslamiyet, Yahudilik ve Hristiyanlık için büyük öneme sahip bir merkezdir. Pek çok peygamberden izler taşıyan, Yahudi ve Hristiyanlar için kutsal kabul edilen bazı mekânları da içinde barındıran bu şehir; bir yandan Müslümanların ilk kiblesi olması dolayısıyla büyük önem arz ederken, diğer yandan Kible Mescidi ve Kubbetü's-Sahra gibi Müslümanlar için kutsal olan birçok yapıyı içinde barındıran 144 dönümlük geniş bir alana sahip Mescid-i Aksa/Harem-i Şerif'e de ev sahipliği yapmaktadır. Diğer bir ifade ile Kudüs; Yahudi ve Hristiyanlar açısından nasıl önemli ise, Müslümanlar için de bir o kadar önemli ve dahası kutsal bir şehirdir. "Bereketli, mübarek diyar" anlamına gelen Kudüs/Beytü'l-Makdis, İslam tarihi boyunca kurulmuş bütün büyük devletler ve fatihlerden izler taşır. Hz. Ömer'in şehri İslam topraklarına kattığı andan itibaren barış, huzur ve hoşgörünün yaşandığı bu şehrin; özellikle bugün tekrar beklediği huzura her zamankinden çok daha fazla ihtiyaç duyduğu bir gerçektir.

Vakfımızın gayesi; tüm imkânlarını kullanarak topluma yön veren, ilim irfan sahibi, nitelikli ilim adamlarının yetişmesine zemin hazırlamak, toplumumuza ve insanlığa kardeşlik ve adaletin hâkim olduğu bir gelecek sunmaktır. "İlim rütbesi rütbelerin en yücesidir." hadis-i şerifini rehber edinerek çıktığımız bu yolda bugüne kadar önemli faaliyetlere imza attık. Kurduğumuz müesseseler ve oralarda yaptığımız ilmi faaliyetler, en sonunda da 2019 yılında verdiğimiz İlim Yayma Ödülleriyle bu çalışmalarımızı taçlandırmış olduk. Huzuru Bekleyen Şehir: Kudüs adlı eserimiz de bu çabamızın bir ürünü olarak ortaya çıktı. İlim Yayma Vakfı olarak bu mübarek mekânı her daim gündemde tutmak, Kudüs'le alakalı doğru bilgileri derli toplu bir şekilde ilgililerin istifadesine sunmak gayesiyle uzun süren bir çalışma yaptık. Eser, alanında uzman akademik kadro ile yayın kurulunun gösterdiği üstün gayretler sonucunda, objektif bilgilere dayalı, bir temel eser olarak yayına hazırlanmıştır. Eserimizin Kudüs'e ilgi duyan, hakkında bilgi sahibi olmak isteyen ve bu alanda çalışma yapmayı düşünen tüm araştırmacılara faydalı olacağını düşünüyoruz. Bu çalışmanın hayata geçirilmesinde gecesini gündüzüne katarak çalışan; başta Editörümüz Doç. Dr. Osman Aydınlı hocamız ve Yayın Kurulu üyelerine, eseri yayına hazırlayan teknik ekibe ve özellikle yaptıkları titiz araştırmalar neticesinde hazırladıkları makalelerle eserimizi zenginleştiren ve bizleri ufuk açıcı bilgilerle buluşturan hocalarımıza teşekkür ederiz. Eserimizin hayırlara vesile olmasını, bu mübarek diyarın sıkıntılarının çözümüne katkı sunmasını, huzurun bu topraklarda yeniden neşv-ü nema bulmasını Cenab-ı Mevla'dan niyaz ederim.

Necmeddin Bilal ERDOĞAN

İlim Yayma Vakfı
Mütevelli Heyeti Başkan Vekili

EDİTÖRDEN

Hamîd olan Allah Tealâ'ya layıkıyla hamd, Peygamber Efendimiz (as)'a salât, âl, ashâb, tâbîi ve takipçilerine selâm olsun...

İnsanlığın kayda geçen tarihinin hareketli ilk bölgesi bugünkü Ortadoğudur. Bugün dahi bu özelliğini koruyan coğrafya, insanlığın ilk hayat tecrübelerine ev sahipliği yaptığı gibi, medeniyetlere de kesintisiz şekilde beşiklik etmiştir. Bölgenin merkez oluşundaki en büyük etken ise tarih sırasıyla Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam gibi üç semitik/semavi dinin bu coğrafyada doğması, kutsal kabul ettiği mekânların bu coğrafyada bulunmasıdır.

Kudüs, işte tam bu sebeple tarihin ilk çağlarından itibaren dünyanın tartışmasız en önemli şehri olmuştur. Tarihinde kırktan fazla el değiştiren bu kutlu şehir, serüvenini farklı milletlerin literatüründen takip edebileceğimiz yegâne şehirdir aynı zamanda. İsrailoğulları'nın dini ve siyasi kimliği bu şehirle şekillenmiş; Hristiyanlığın peygamberi Hz. İsa (as) elçilik görevini bu şehir ve çevresinde icra etmiş; İslâmiyet'te ise Müslümanların ilk kiblesi bu şehir olmuştur. Müslümanların iman ettiği pek çok peygamberin bu şehirde yaşaması bir yana, bu peygamberlerin tevhid mirasını devralan Hz. Muhammed'in (as) tebliğinin evrenselleşmesini sağlayan Miraç mucizesine ev sahipliğini yine bu şehir yapmıştır. İşte bu sebepten dolayı Kudüs, şehirden öte, insanlık serüvenine tanıklık eden canlı bir tarihtir.

Babil hükümdarı Nebukadnezar (Buhtunnasr)'ın M.Ö. 586 tarihinde Süleyman Mabedi'yle birlikte Kudüs'ü korkunç bir yıkıma tabi tutarak pekçok Yahudi'yi öldürme ve sürgün etme şeklinde milattan önceki tarihlerden itibaren devam edegelen birçok yıkım ve katliam, M.S. 70 yılında Roma komutanı Titus ve 135 yılında Roma imparatoru Hadrian'ın bölgede Yahudilere ait tapınak ve kutsal yerleri yerle bir edip halkını katliama tabi tutması ile devam etmiştir. Bu sefer Yahudilerin de ordularında yer

aldığı Sâsânîler'in M.S. 614 yılında Kudüs'ü ele geçirip burada Hristiyanlığa ait birçok dini yapıyı yakıp yıkmaları ve halkını katliama tabi tutmaları ile Kudüs tarih boyunca büyük acılar yaşamıştır. Eski tarihlerden itibaren birçok acı, gözyaşı, yıkım ve katliama sahne olan Kudüs ve halkı nihayet M.S. 638'de Hz. Ömer döneminde şehrin Müslümanlar tarafından ele geçirilmesinden itibaren huzuru, güveni, insanca yaşamayı ve tüm din mensuplarının inanç hürriyetlerine saygıyı şehrin İslam idaresi döneminde deruhte etmiştir.

Kudüs'ün Müslümanlar tarafından fethi sıradan bir olay olmayıp, bu kutsal şehir için olumlu etkileri günümüze kadar devam eden bir dönüm noktasıdır. Çünkü Müslümanların Kudüs'ü fethi ile Yahudiler, Hristiyanlar ve Müslümanlar şeklinde üç semavi dinin müntesipleri arasında şehirde karşılıklı saygı ve güvene dayalı bir ilişkinin olduğu yeni bir döneme girilmiş ve Müslümanlar Kudüs'e hakim olduğu sürece nadir dönemler dışında bu huzur ortamı devam etmiştir. Şehir kısa sürelerle ne zaman Müslümanların elinden çıksa tekrar ızdırap çekmeye başlamıştır. Nitekim Müslümanlar tarafından fethinden itibaren 462 yıl her üç dinin mensupları için bir huzur şehri olan Kudüs, 1099'da Haçlıların işgali ve şehirde yaşayan Müslüman ve Yahudi halkın korkunç bir katliama tabi tutulmasıyla tekrar büyük acılara garkolmuştur. Bir asra yakın şehre emsalsiz acılar yaşatan haçlılara karşı 1187'de Selahaddin Eyyübi'nin intikam almak bir tarafa şehri kan akıtmaksızın teslim alma teklifine Haçlıların savaşla karşılık vermesine rağmen zaferi kazanan kutlu sultanın on binlerce esiri öldürmek veya ağır bir bedel ödetmek yerine bedelsiz serbest bırakması, onun İslam kimliği ile örtüşen emsalsiz tavrına örnek olmuştur. Kudüs bu tarihten itibaren 1917 yılına kadar müslümanların yönetiminde genelde huzurlu yıllar geçirmiş, ancak müslümanların ve özellikle Osmanlı devletinin elinden 1917'de çıkmasıyla yine acının, sıkıntının ve sorunun merkezi olmuştur. Dolayısıyla bugün Kudüs büyük bir özlemle **huzuru bekleyen şehirdir**.

Kudüs'ün Müslümanların gözün-

deki ve kalbindeki önemi, Kur'an'da el-Bakara Suresi 2/285'de zikredildiği gibi Müslümanların Allah'ın Hz. Âdem'den (as) bu yana gönderilmiş olan tüm peygamberleri kabul ve tasdik ediyor olmaları, aynı zamanda buranın da birçok peygamberin geliştiği bir "Peygamberler şehri" olarak görülmesinden kaynaklanmaktadır. Yine Kur'an'da İsrâ Suresi'nin başında zikredilen Allah'ın övdüğü Beytü'l-makdis ile Mescid-i Aksâ'nın burada olmasının yanısıra, şehrin İsrâ ve Miraç hadisesi ile yakından ilişkilendirilmesi, ilave olarak İslam Dini'nin başlangıcından 624 yılında Kabe'ye yönelme emri (el-Bakara 2/144) gelinceye kadar Hz. Peygamber (as) ve ilk Müslümanların namaz kılarken bu şehre doğru yüzlerini dönmüş olmaları, Kudüs'ü Mekke, Medine'den sonra üçüncü derecede önemli kılan etkenlerdir.

Tüm ilâhî dinler açısından sahip olduğu önem ve stratejik konumu sebebiyle tarih boyunca farklı milletlerin hâkimiyeti altına giren Kudüs adeta dünya siyasetinin yansıdığı minyatür bir aynadır. Din, dil, ırk gibi pek çok çeşitliliği içinde barındırması, onun farklı bakış açılarıyla defalarca anlatılmasına sebep olmuştur. Tarih boyunca Kudüs hakkında yazılan binlerce kitap vardır. Bizim kitabımız da bu alandaki literatürü zenginleştirmek, bu kutsal şehre bir nebze katkıda bulunmak ve onunla ilgili objektif bilgiler sunmak amacıyla, halktan her kesimin mümkün mertebe anlayacağı sade bir dil ile, alanında mütehasıs akademisyenler tarafından kaleme alınmış, ilmi ve kültürel bir çalışmadır.

Arzettiğimiz esere "Kudüs Hakkında Genel Bilgiler ve İslam Fethine Kadar Kudüs"ü aktaran, Eldar Hasanoglu'nun makalesiyle başladık. Bu yazıda Kudüs, genel tarih verilerinde kaydedilen şekliyle özellikle Hristiyan ve Yahudi topluluklar özelinde incelendi. Bereketli belde Kudüs'e Allah Tealâ'nın gönderdiği nebi ve rasullere de tarih verileri çerçevesinde atıfta bulunularak, İslam öncesi Kudüs portresi tarih analizi ile ortaya konmaya çalışıldı. "Kudüs'te Yahudi ve Hristiyan Yapılar" yine Eldar Hasanoglu tarafından bu yazıda konu edildi.

Tevhid dininin ilk ve önemli merkezlerinden biri olan Kudüs'ün İslam'la müşerref oluşu "Kudüs'ün Müslümanlar Tarafından Fethi ve Hulefâ-i Râşidîn Döneminde Kudüs" adlı makale çerçevesinde Osman Aydın'ın tarafından kaleme alındı. Peygamber Efendimiz'in (as) ahirete irtihali sonrası, emanetlerinden biri olarak Kudüs, Sahabe-i Kiram ve onları takip eden nesil tarafından nasıl muamele gördü sorusu, Nuh Arslantaş'ın hazırladığı "Emevilerden Haçlılara İslâmi Dönemde Kudüs" makalesiyle cevaplandı. İslam'a kavuşan Kudüs'ün siyasi bakımdan el değiştirmesi ve bu dönemde çektiği ızdıraba "Haçlılar Döneminde Kudüs" makalesiyle Eldar Hasanoğlu değindi. Kudüs'ün, sayesinde beş asır huzur bulduğu İslam hakimiyetine tekrar dönüşü, Kudüs Fatihî "Selahaddin Eyyubi ve Eyyubiler Döneminde Kudüs" başlığıyla Ziya Polat'ın anlatımından gönüllere dokundu. İslam hakimiyetindeki istikrarlı sürecin başlangıcı, Cengiz Tomar'ın "Memlükler Döneminde Kudüs" makalesinde anlatıldı; ihtişamlı dört asır sürmüş olan "Osmanlı Yönetiminde Kudüs" kısmı, Abdullah Çakmak'ın bu başlıktaki çalışmasıyla istifadeye sunuldu. Yıkılışı, dünyada denge değişimlerinin simgesi haline gelen Osmanlı Devleti sonrasında, hazin bir sonuç olarak İslam hakimiyetinden koparılan, sistematik bir şekilde işgal edilen Filistin'in yakın tarihi "Balfour Deklarasyonundan İsrail'in Kuruluşuna: Filistin'in İşgali" başlığında Can Deveci tarafından delilleriyle gözler önüne serildi. "Siyasal Bir Tartışma Alanı Olarak Kudüs" başlığında Muhammed Hüseyin Mercan'la, Kudüs'ün bugünkü durumu anlaşılmasına çalışıldı.

Sözün bu aşamasında, başlangıcından bugüne tarihten kayıtlarla incelenen Kudüs'ün, işgalle başlayan zulüm, acı, gözyaşı tarihi ve güncel kavgasının temellerine ya da asıl nedenlerine doğru çevrilen perspektifte, Nuh Arslantaş'ın "Yahudi Geleneğinde Kudüs" anlatımıyla başlandı. Bu minvalde "Hristiyanlık'ta Kudüs" İsmail Taşpınar tarafından incelendi. Kudüs için tarihle sabit huzur iskânının, günümüz ve gelecekteki huzur imkanının da adı "İslam'da Kudüs'e, Eldar Hasanoğlu-

lu'nun makalesinde Kur'an-ı Kerim ve hadis-i şerifler özelinde, özetle değinildi. Nebvî bir emanet olan Kudüs'e İslamî yaklaşımın dinî hizmetlerden ibaret olmayışı, insanî, ilmî, fikrî, edebî, irfânî, mimarî, kültürel, hülâsâ, İslam ümmetinin topyekün Kudüs hassasiyeti tarihi, "Klasik ve Modern Türk-İslam Edebiyatında Kudüs" başlığıyla Âlim Kahraman, "Seyahatnamelerde Kudüs" makalesiyle Selim Tezcan, "İslam Sanatlarında Kudüs" tespitleriyle Mehmet Top, "Kudüs: Beytü'l-makdis'in Önemli İslami Yapıları" değerlendirmesiyle Fettah Aykaç, Osmanlı'ya kadar "Kudüs'te İlmî Hayat, Ulemâ ve Eğitim Müesseseleri" incelemeleriyle Harun Yılmaz ve Muhammet Enes Midilli, "Osmanlı Kudüsü'nde İlmîye Sınıfına Bir Bakış" araştırmasıyla Mustafa Öksüz ve "Kudüs'te Tasavvufî Hayat"ta değinilen yazılarıyla Veysel Akkaya tarafından arz edildi. İslam'ın Kudüs tasavvurunun ve bu sayede asırların şahitliğinde oluşan barış temelli karakterinin en özgün, önemli ve örnek biçimi, "Osmanlı Kudüs'ünde Bir Arada Yaşama" başlığıyla Abdullah Çakmak'ın yaklaşımıyla aktarıldı. "Osmanlı Döneminde Kudüs Vakıflarının Sosyal ve Ekonomik İşlevleri" adlı Mustafa Güler'in makalesi ile medeniyetler kubbesi Kudüs'ün tarih yolculuğu son bulmuş oldu...

Son olarak şu noktaya da temas etmek gerekir ki, Kudüs'ün belki de ilk ve meşhur ismi Beytü'l-makdis'tir. Peygamber Efendimiz'in (as) hadis-i şeriflerine ve Kur'an-ı Kerim âyetleri ile doğrudan ilişkilendirilen yorumlara ya da tefsirlerde yer alan nüzul ortamına ilişkin bilgilerde dolaylı olarak aktarılan rivayetlere göre, Beytü'l-makdis isminin kullanılışı ve kapsadığı alan hususunda bir takım görüş farklılıkları bulunmaktadır. Bu doğrultuda kimisine göre Beytü'l-makdis, Mescid-i Aksa yani Harem-i Şerif ile aynı anlamı ifade etmektedir. Bazıları Beytü'l-makdis lafzından, bir şehir hüviyetiyle Kudüs'ü kastetmektedir. Bir diğer yaklaşımda ise Beytü'l-makdis, mukaddes toprakların tamamını kuşatan, câmî bir anlama sahiptir. İslam Devletleri ve tarihi olaylarla irtibatlı bir takım isimler İslam tarihi boyunca müslümanlar tarafından bu mu-

kaddes şehir için kullanılmamıştır. Dinler ve bölgeye hâkim olan halklar tarafından farklı farklı isimlendirilen Kudüs, halen birçok isimle anılmaktadır. Peygamber Efendimiz'den (as) naklolunan haberlerde her üç kullanım da bulunduğundan, bu çalışmamızda biz de bu üç kullanımdan birini ya da birkaçını tercih hususunu yazarlarımızın iradesine bıraktık.

Araştırmamızı Rabbimiz'e şükürle nihayete erdirirken, teşekkürü hatırlamayı bir borç değil, göstermiş oldukları çaba, hassasiyet ve destek sebebiyle gönülden bir takdim olarak, başta İlim Yayma Vakfı Başkanı sayın Yücel Çelikkbilek ve başkan vekili sayın N. Bilal Erdoğan başta olmak üzere mütevelli heyeti üyelerine, İlim Yayma Vakfı yöneticileri sayın Adem Yavuz, Osman Acun, Bayram Yalçın beylere, kitabın hakettiği kalitede yayımlanması için fedakarca çalışan, fikirlerini her fırsatta paylaşan yayın kurulu üyeleri sayın Prof. Dr. Necmettin Gökçır, Dr. Öğretim Üyesi Abdullah Tırabzon, Dr. Öğretim Üyesi Osman Yılmaz hocalarımıza, kaynak kullanımında İSAM Kütüphanesi'ne, fotoğraf temini konusunda nezaketle yardımlarını esirgemeyen IRCICA, İstanbul Alman Konsololuğu, Dr. Mehmet Top, Dr. Fettah Aykaç ve İlim Yayma Vakfı Yurdu yönetici ve talebelerine, kitabın redakte ve tashihinde az vakte çok hizmet sığdıran Âlim Kahraman hocamız ve Akile Tekin hanımefendiye, defalarca gerçekleştirilen toplantılarda bitmeyen taleplerimize gönülden icabet eden İlim Yayma Vakfı çalışanlarına ve özellikle çalışmalarını akademik yaklaşımlarındaki titizliğe ilaveten emanet şuuru ve samimiyetle, gereken her tür müsamahayı göstererek teslim eden makale sahibi değerli hocalarımıza sunmak isteriz. Kıymetli okuyucularımızı **Huzur'u Bekleyen Şehir Kudüs**'ümüzle başbaşa bırakırken, her beşerî çalışmanın noksanla mülül olduğunu hatırlatıp, sehvî oluşabilecek hatalardan dolayı anlayışlarını istirham ederiz.

Tevfik yalnızca Allah'tandır.

Doç. Dr. Osman AYDINLI
20.02.2020
Eyyupsultan

